

Nr 2.

Allmänna beredningsutskottets utlåtande över dels motion om rätt för vissa studerande att åtnjuta rabatt å statens järnvägars busslinjer och dels motioner om rätt för värnpliktiga och vissa studerande att utnyttja veckoslutsbiljetter på statens järnvägars busslinjer.

I en inom andra kammaren väckt, till allmänna beredningsutskottet hänvisad, motion, II: 22, har herrar *Gustafsson* i Borås och *Swedberg* hemställt, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om åtgärder syftande till att samma bestämmelser som gäller för statens järnvägar (utformade i SJ:s författningssamling, särtryck 87 a) även måtte gälla av SJ ägda busslinjer.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade, motionerna I: 381 av herr *Bengtsson m. fl.* och II: 480 av herr *Larsson* i Hedenäset *m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att åtgärder måtte vidtagas, som möjliggör för dem, som fullgör militärtjänstgöring, att färdas på statens järnvägars busslinjer på militära veckoslutsbiljetter, samt att de elever, som studerar vid yrkesskolor, seminarier, läroverk och andra läroanstalter, måtte tillerkännas rätt att utnyttja veckoslutsbiljetter på statens järnvägars busslinjer.

Utskottet har upptagit motionerna till samtidig behandling.

I motion II: 22 yrkas, att samma bestämmelser som gäller för statens järnvägar även måtte få gälla för av SJ ägda busslinjer. De i motionen åsyftade bestämmelserna för statens järnvägar innebär, att elever och studerande vid landets offentliga läroanstalter äger rätt att vid resor från inackorderingsort till hemmet och åter inom loppet av 20 dagar samt under jul- och nyårsferierna inom en månad företaga återresan utan särskild avgift. Undantag gäller för vissa dagar, då järnvägarna vanligen är hårt belastade.

I motionerna I: 381 och den likalydande II: 480 yrkas, att åtgärder måtte vidtagas, som möjliggör för dels elever vid läroanstalter och dels de som fullgör militärtjänstgöring att färdas på respektive civila och militära veckoslutsbiljetter på SJ:s busslinjer. Civila veckoslutsbiljetter förekommer endast i vissa stationsförbindelser.

Vid 1952 års riksdag väcktes motioner, I: 325 av herr *Bengtsson m. fl.* och II: 429 av herr *Larsson* i Luttra *m. fl.*, med yrkande att gällande bestämmelser angående taxenedsättning för militär personal vid permissionsresor med SJ:s fägförbindelser skulle utsträckas att gälla bl. a. även för resor

med statens järnvägars bussar. Yttrande över motionerna inhämtades från bl. a. järnvägsstyrelsen, som erinrade om att enligt järnvägstaxan nedsättning av biljettavgifterna — i flertalet fall av sociala skäl och utan hänsyn till järnvägarnas ekonomiska intressen — vore medgiven för ett flertal kategorier resande men att liknande nedsättning icke medgavs när det gällde busslinjerna. Styrelsen ansåg, att ett generellt införande av militära veckoslutsbiljetter å busslinjerna skulle å vissa sträckor, där såväl tåg- som bussförbindelser finnes, medföra överflyttning av resande från tågen till bussarna, vilket kunde befaras framtvinga en utökning av fordonsparken. Vidare finge nedsättning av avgifterna för en viss trafikantgrupp beräknas omedelbart komma att följas av krav på samma förmån från andra grupper. Taxenedsättning kunde icke medges beträffande busslinjerna, om icke kompensation för det härav föranledda inkomstbortfallet erhöles genom höjda biljettpriser för andra resor.

Båda kamrarnas allmänna beredningsutskott, till vilka motionerna hänvisades, framhöll, att det i och för sig vore rimligt, om den militära personalen finge åtnjuta samma förmåner antingen den färdades med buss eller med järnväg. På de av järnvägsstyrelsen anförda skälen ansåg sig emellertid utskotten icke kunna tillstyrka motionerna. Kamrarna följde utskotten och avslag motionerna.

Vid 1953 års riksdag väcktes i kamrarna likalydande motioner med samma yrkande som i årets ovannämnda motion II: 22, nämligen i första kammaren av herr *Weiland m. fl.*, I: 16, och i andra kammaren av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, II: 23. Kamrarnas allmänna beredningsutskott, till vilka motionerna hänvisades, infortrade yttrande från järnvägsstyrelsen, som uttalade sig i huvudsaklig överensstämmelse med sitt ovan relaterade yttrande över de vid 1952 års riksdag väckta motionerna.

Första kammarens allmänna beredningsutskott sade sig dela motionärernas uppfattning om det önskvärda i att samma nedsättning av biljettpriset för skolgång kunde tillämpas vid resa med buss som med järnväg. I övrigt anförde utskottet bl. a. att, även om det i det förevarande fallet gällde en relativt fåtalig grupp och starka skäl kunde anföras för en nedsättning av busstaxan för denna grupp, utskottet icke kunde bortse från de farhågor rörande konsekvenserna av ett bifall till motionen, som järnvägsstyrelsen anförde. Utskottet avstyrkte motionen.

Andra kammarens allmänna beredningsutskott fann det likaledes i och för sig önskvärt att samma nedsättning av biljettpriset tillämpades för resa med buss som med järnväg och ansåg icke, att en nedsättning för skolgång behövde bli av prejudicerande betydelse för övriga trafikantgrupper. Utskottet framhöll vidare bl. a., att taxenedsättningen vid statens järnvägar först och främst måste bestämmas av ekonomiska och trafiktekniska faktorer, men att den ifrågasatta nedsättningen gällde en relativt fåtalig grupp, varför den icke syntes mera märkbart kunna påverka statens

järnvägars ekonomi. Det kunde därför icke anses uteslutet, att även med hänsyn tagen till nämnda synpunkter det kunde visa sig befogat att vidtaga nedsättning i enlighet med motionärernas önskemål. Utskottet förutsatte emellertid, att järnvägsstyrelsen, om så visade sig möjligt, komme att göra taxorna enhetliga vid tåg och buss för den åsyftade skolungdomen och avstyrkte därför motionen.

Kamrarna beslöt i enlighet med utskottens hemställanden.

Järnvägsstyrelsen har under hand meddelat, att sedan styrelsen avgav sina i det föregående omförmälda yttranden icke förekommit några omständigheter av beskaffenhet att föranleda ändring i styrelsens tidigare ståndpunktstaganden.

Utskottet. Utskottet finner, i likhet med vad de allmänna beredningsutskotten anfört i sina ovan refererade utlåtanden av år 1952 och år 1953, det i och för sig önskvärt, att de i motionerna avsedda grupperna får åtnjuta samma förmåner i fråga om nedsättning av biljettpiserna vid resor med buss som vid resor med järnväg. De olikheter som nu föreligger torde av många trafikanter uppfattas som en orättvisa. Vad de värnpliktiga beträffar har, enligt vad utskottet erfarit, olägenheterna av nu gällande ordning i viss mån lindrats därigenom att vid vissa förband arrangerats billiga gruppresor med buss för permissionsbesök i hemmen. Motsvarande möjlighet torde i allmänhet icke stå till buds för den studerande ungdomen, bl. a. av det skälet att det i detta fall mestadels gäller endast ett mycket litet antal trafikanter på varje plats. Man bör vidare vid bedömningen av angelägenhetsgraden för de i motionerna föreslagna reformerna icke bortse från att den studerande ungdomen till stor del består av barn i sådana åldersgrupper, för vilka det av olika skäl, bl. a. hänsyn till deras uppfostran, är av största vikt att kontakten med hemmet är så god som möjligt.

Av järnvägsstyrelsen i tidigare sammanhang anförda betänkligheter emot de taxenedsättningar, varom här är fråga, göres av styrelsen gällande även i dagens läge. De överväganden av ekonomisk och trafikteknisk art, som, jämte vissa hänsynstaganden till sociala förhållanden o. d., bildar grundvalen för SJ:s taxesättning, förtjänar enligt utskottets mening det största beaktande. De ekonomiska konsekvenserna av de ifrågakvarande nedsättningarna synes emellertid utskottet, när det gäller skolungdomen, som utgör en relativt fåtalig grupp, icke behöva bli så vittgående. Huruvida en taxenedsättning för någondera eller båda här ifrågakvarande grupper skulle komma att få mera påtagliga prejudicerande verkningar, undandraget sig utskottets bedömande.

Enligt vad utskottet inhämtat har Kungl. Maj:t fått sin uppmärksamhet fäst på de i motionerna berörda spörsmålen genom att Svenska landsbygdens ungdomsförbund till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet ingivit en med motionerna överensstämmande framställning. Ut-

skottet finner sig ha anledning förutsätta, att de av motionärerna framlagda synpunkterna kommer att beaktas vid frågornas prövning inom kommunikationsdepartementet.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser sig utskottet f. n. icke böra tillstyrka bifall till motionerna utan hemställer,

1) att motion II: 22 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda; samt

2) att de likalydande motionerna I: 381 och II: 480 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 februari 1954.

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Lars Andersson, Weiland, John Wiktor Jonsson, Nyström, Lundqvist, fru Carlqvist, herrar Karl Persson, Erik Jansson,* Holmqvist och Strandler;

från andra kammaren: herrar Svensson i Alingsås, Gustafsson i Bogla, fru Sjöstrand, fru Svedberg, herrar Sehlstedt, Bark, Hammar, Andersson i Ronneby, Braconier, fru Andrén, herr Larsson i Hedenäset och fru Ewerlöf.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.